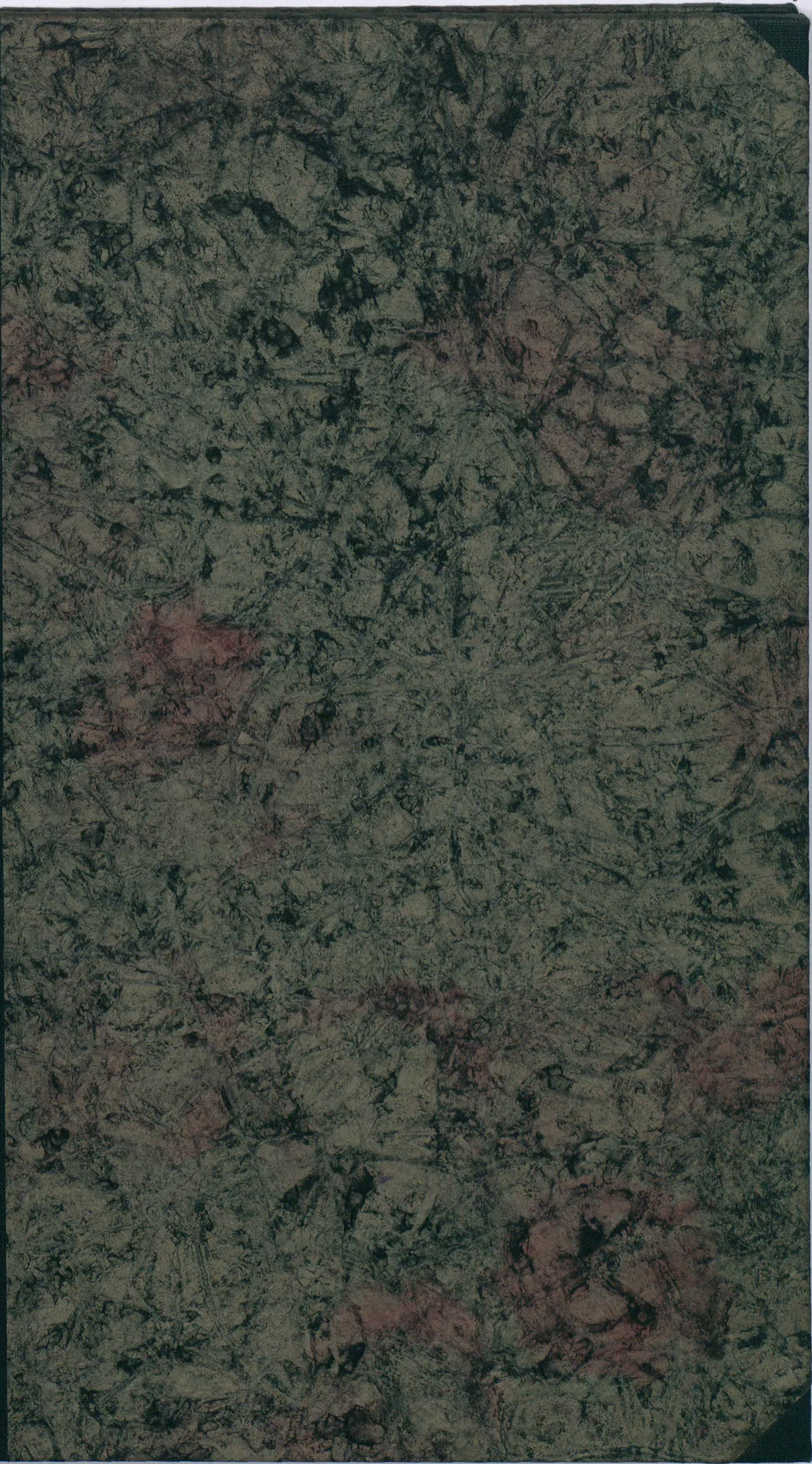
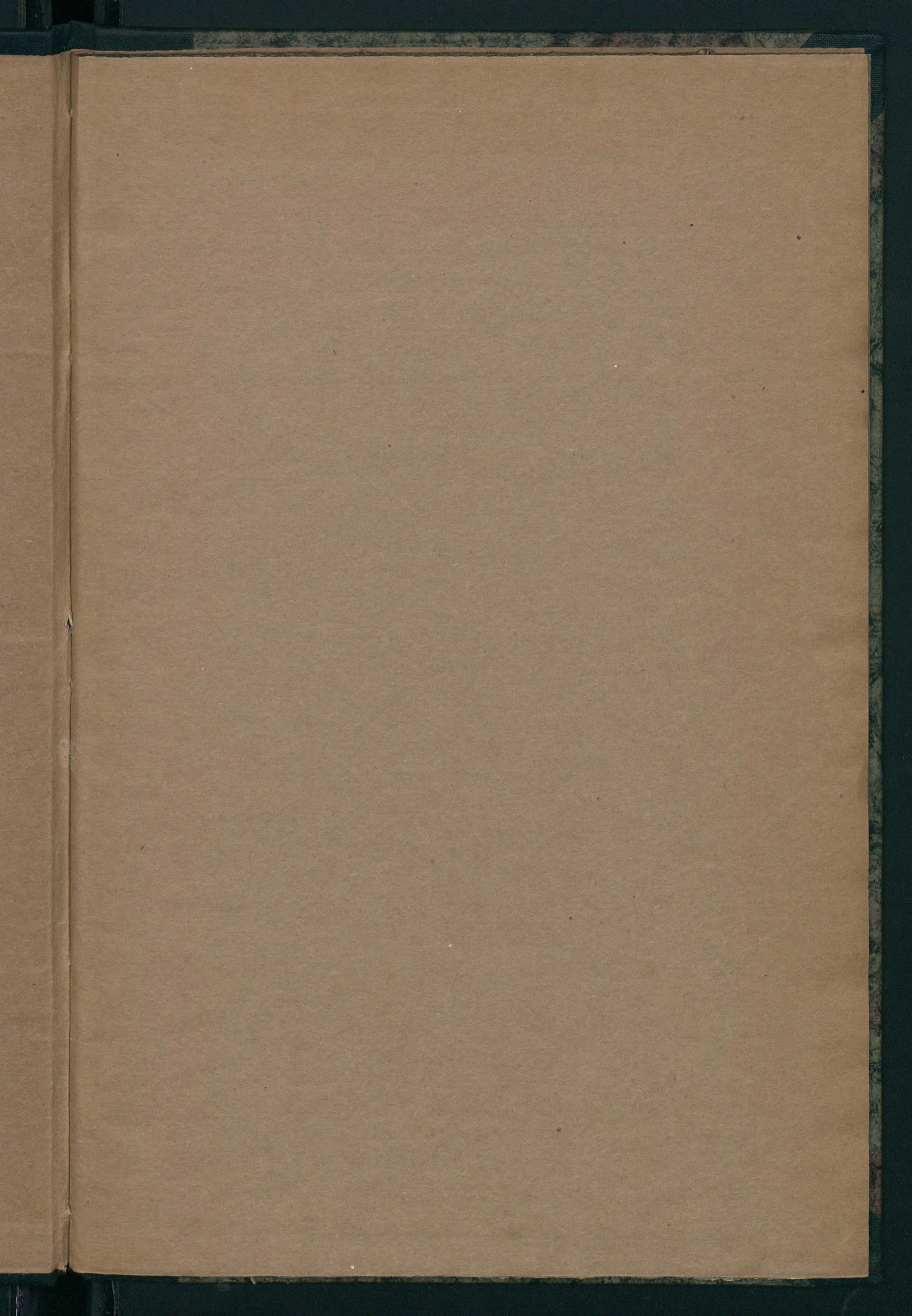

1157

Oprawniono w r. 1943.

1157

N. Inv. 1157

STATUTA

1157

Academiae Posnaniensis

Ex Antiquis Statutis & Ordinationibus
eiusdem Academiae tum ex Punctis ab Il-
lustrissimo Capitulo Posnaniensi recen-
ter transmissis

RECITANTUR.

Magnifici Penillustri Clarissimi & Admo-
dum Reverendi D. M. Casimiri Pata-
szowski, Sacrae Theologiae Professoris,
Collegae Majoris, Ecclesiarum Collegia-
tarum S. Floriani Separdi & ad Cra-
coviam Custodis, Cureloviensis De-
cani, &c. &c.

De Consensu totius Almae Universitatis Cracovensis

FORMATA

Anno Verbi Incarnati

M. DCC. XL. VI.

Statutum est Jus municipi-
pale habens vim legis & pro le-
ge habetur. c. Licet. de Constit.
in 6to. l. Omnes populi. ff. de Just.
& jur. & l. Cunctos populos. C. de
Summa Trinit.

Quod rationabiliter definitum
& statutum est, non debet violari.
can. ecclesiastice. 25. q. 2.

Deus est coram D^{co}, qui niti-
tur utiliter Statuta ac definita
rescindere, & roborata quolibet
ausu violare. can. Leci. 35. q. 9.

Non est reprehensibile si se-
cundum varietatem temporum
Statuta quandoq; variantur, presertim
urgente necessitate, vel evidenti utili-
tate. c. Non debet. de Consanguinit.

PROLOGIUM.

Quia in omni bene constituta Republica ordo, qui est anima rerum, adeo est necessarius, ut sine illo nihil recte agatur, ac sola tantum maneat regnetq; confusio; l. Quaecunq; ff. de Actionib. et obligat. jam vero ubi iste reperitur, vera in Communitatibus recolitur concordia, ex diversitate animorum in dices adolescit connexio et recte Officiorum geritur administratio singularum. can. Ad hoc. dist. 29. Quod ut in Academia Posnariensi Universitati Nostra Cracoviensi Studij generalis a sui origine subordinata et ab ea dependenti fiat; antiquas ejus constitutiones novissimis ad auctas ad executionem deducendo ordinamus et tenore sequentium Statutorum in partes ^{sex} subscriptas Divisorum disponimus.

P. A. R. S. Ima.

De Clarissimo Directore.

Statutum unum.

De tempore electionis et discessus Clariss. Directoris.

Quando quidem totius familiae Status et ordo nutare solet, si quod requiritur in corpore, non inveniatur in Capite. can. Miramur. dist. 61. ideo Universitas Cracoviensis providendo de capite Colonus sua Academia Posnariensi, talem Directorem per electionem in publica Convocatione faciendam, ex Professoribus Juris, aut etiam ^{in causa} Majoris vel Minoris Collegiorum, quolibet triennio nisi aliud rationabilis causa suadeat, querere debet, ut illi loco non solum praesere, sed etiam prodesse possit. Qui taliter

electus & Literis Patentibus à Magnifico Rectore pro
tempore existenti instructus, ad salutem sibi cum assen-
su & dependentia Eiusdem Magnifici Rectoris Sto-
phoribus ad ornandam sp. Atham & promoven-
dum commune bonum non inutilibus, in loco loci
pro Feste Sanctorum Apostolorum Petri & Pau-
li in Junio, alias sub tempus generalis Capitu-
li Posnaniensis tunc celebrari soliti; comparere,
seq. una cum Professoribus Illustrissimis Praelatis
& Canonici capitulariter congregatis in decenti
habitu Academico presentare, illos tanquam su-
os Patronos recognoscere ac ipsi debitum honorem
ubiq. exhibere tenebitur et erit adstrictus Patronis
enim debetur honor & veneratio c. Nobis. de iure.
Patronatus

Statutum 2dum.

De Rationibus per Clar. Directorem antiquum facien-

Quoniam finito officio, molestias & pericula fini-
niri debere, rationi congruit. l. Temporis. C. de Pericul.
Dutor. & Curator. propterea Clarissimus anteceda-
neus Academiae Director, finito Directoratus sui
officio, ut omnes curas, sollicitudines & molestias,
quas stante Directoratus sui officio sustinuit, de-
ponat, easq. in novum Clarissimum Directorem
transferat; Reverendissimos praefatae Acade-
mie Provisores, aut in absentia vel defectu eorum
alios à Praeaugusto Capitulo ad instantiam sui
Deputatos Praelatos vel Canonicos ad Acade-
miam pro facien. coram illis de Perceptis & ex-
pensis Directoratus sui rationibus invitare
debet, quas ut ex integro in presentia novi Dire-
ctoris

8
clon) ficut & quietationem a Serillustribus et
Reverendissimis Provisoribus, aut Deputatis a capi-
tulo obtineat, ac controversias, quae circa calculatio-
nem eveniunt, eritet; eidem Clarissimo Directo-
ri noviter accedenti. Registra Perceptorum et
Expensorum omnia & singula ad videndum
& ventilandum, ne arguatur in sufficienter
redditi calculi; prout calculationis etiam non
requiritur communicet. Ratio enim non suffi-
cienter reddita, iterum peti potest, et reddi
debet. l. un. C. de Error. Calcu.

Statutum 3^{ium}. De Inventario rerum mobitium & utensilium.

Cum Regis ac Inventarium juxta doctrinam Bar-
thol. in l. 1. §. De servis. ff. de Jurel. & rationib. distrahen.
parificentur. statuiamus proinde ut quilibet Clarissimus Di-
rector non solum de perceptis & capensis, sed etiam de rebus
mobilibus & utensilibus pretio comparatis faciat rationem,
easq; omnes & singulas sibi Inventario ab Antecedente Di-
rectore traditas, Successori suo cum annotatione auctoris,
si qua facta fuerit per Inventarium a se & Successore sub-
scriptum, intra triduum reddat. Et quidquid ejus culpa vel de-
terioratum, vel deperditum est, reparari & resarciri curet in
effectu. Quae enim ad conservationem inducta sunt, imminutio-
nem et perditionem operari non debent. l. Nulla. ff. de Legit.
& Jason. in l. Legato. n. 1. ff. de Legat. 1.

Statutum 4um. De Registris Perceptorum et Expensarum conficiendis

Quia Rationum introitus prius ostendi debet, quam
exitus. l. Spadonem. §. Rationatio ff. de Excusat. Tutor. proinde
quilibet Clarissimus Director prius introitus omnes ex censu-
bus, ^{Commensabilibus,} Mummis, Molendino, Typographia ac aliunde perceptos

distinctim tamen & signanter et Typographia, specificando
quis, quo caractere, minori vel majori, quot philurarum
Libros vel Libellos aut Panegyres, Conciones vel Orationes
impresserit, sive reimpresserit, tandem exitus seu expen-
sas itidem distinctim tam pro victu, quam pro Cerevisia
& Typographia in Libris Rationum connotabit. Cae-
rum, quae divisim ponuntur, commodius & facilius per-
cipiuntur. §. Sed non usq. Instit. Imper. de Legat. Divisi
namq; unum legentis incitat, mentem intelligentis
preparat et memoriam artificiosè reformat. g. l. §. in §. §. §.
v. Partini. Instit. Imper. de actionib.

Statutum Stum.

De non usurpandis censibus per Directorem ad triennium
ejus non spectantibus.

Quoniam Officium alterius nemo sibi usurpare debeat
c. Qua res. de homicid. statumus propterea et districtè
precepimus; ne & rarissimus Director finitò Directoratus
sui Officiò usurpet ea, quae ad Directorem in Officiò actu-
aliter existentem spectant, neve census eundem à Festo
Nativitatis Sancti Joannis Baptista concernentes vin-
dicare, vindicatos in solutionem debitorum Sancte suo
Directoratu contractorum, aut in alios quovis usus, sub pe-
na restitutionis de suo convertere audeat. Quod si novus
Director Census ad antiquum Directorem & Professores
spectantes mediante jure, aut amabili compositione
vindicaret, eodem antiquo Directori et Professoribus
restituere sub pena dupli. tenebitur. Quicquid autem
pro lites expensis erogabit, aut per compositionem (modo
in illa delus aut aliqua in detrimentum tertis non in-
tenderit pactis) defalcabit, id totum antiquus Dire-
ctor cum Professoribus acceptare debebit. Ad quem
enim fructus & commoda pertinent, ad eum omnes im-
pensarum ipso jure pertinere debet. l. 3. et 13. ff. de im-
pens. in reb. dotalib. fact.

Statutum

Statutum 6to. De Officio Clarissimi Directoris.

Quamvis in Officio suo quilibet diligens et fidelis debeat esse et presumatur. l. Si quis, C. de Offic. Civil. Judic. maxi-
me ille, qui se jurejurando obstrinxit. Gravett. cons. 930. n. 10.
de Juramentatione. nihilominus statuta presentis Claris-
 simum Directorem Academiae Romanensis nunc et pro
 tempore existentem obligatum esse volumus et obligamus
 ut pro jurata fide, per quam se bonum commune promotu-
 rum obtulit, quam maximam diligentiam in Officio suo
 adhibeat, servus ad Academiam spectantes, vindicet, vin-
 dicatos, inter eos, ad quos pertinent, dividat, Scholas bis
 in septimana, vel quoties opus fuerit vixit de profe-
 ctu Audientium, serio inquirat, in labores Professorum
 animadvertat, ipse illis inpraelegenda semel de die le-
 ctione Juris Canonici vel Civilis ac in ^{diebus} Perigliorum et
 Sabbatis Regularum Juris Canonici vel Civilis aut ca-
 suum Conscientiae, per semetipsum, aut per substitutum
 suum unum ad Professoribus, si aliquo impedimento potissi-
 mum Illustrissimi Loci Ordinarii, Prae Augusti Capituli sive
 Officii Consistorii Romanensis aut Academiae, vel etiam
 infirmitatis suae, praepeditus fuerit, exemplo suo praecat sub
 amissione salarii totalis si per annum, medii, si per medi-
 um annum, vel partu quarta, si per Quartuale non legerit.
 Cessante enim labore, debet cessare et primum laboris. arg.
l. Servo. ff. de Ann. et mens. r. legat.

Statutum 7mo. De Potestate ejusdem Sⁿⁱ Directoris quod ad jus dicendum.

Quoniam in omni bene ordinata communitate iudicia
 et ordo iudiciarius ideo constitutus est, ut nec innocentia
 insidiis pateret adversantium, nec culpa delinquentium
 sententiam effugeret iusti examinis. can. Lud. Lotharius.

P. In manifestis. 2. q. 1. ideo reasumendo statuta antiqua
de iudicijs, potestatem iurisdicendi, tam quò ad Professores,
tam quò ad studiosos & alios in Privilegio Vladislaw Jagel.
Ionis Regis Poloniae Universitati Cracoviensi, cui haec Aca-
demia a prima fundatione incorporata est, & gratiore con-
cesso et per Sanctam Sedem Apostolicam approbato, ex-
pressos, Clarissimo Directori nunc et pro tempore existenti
relinquimus; quatenus iuxta idem Statutum Libris Sta-
tutorum Regni contentum, innocentes defendat, nocentes
pro qualitate delicti sine facilitate veniae puniat. Fa-
cultas enim veniae, incentivum tribuit delinquendi. can.
Et iuxta. 23. q. 4. in fin.

P. A. R. S. 2da.

De Professoribus

Statutum Iumum.

De Qualitatibus Professorum ad docendum vocandorum.

Quia ille tantum, qui eruditus est, alios erudire po-
test, can. Revertimini. 16. q. 1. propterea Magnificus
Rector Cracoviensis Universitatis pro tempore existens
illos tantum Professores ad docendam juventutem Aca-
demiae Poloniarum destinare, vel per Clarissimum
Directorem adscitos approbare debet, quos huius innumeri
pares, morum gravitate conspicuos, vita et honesta con-
versatione commendabiles iudicaverit. Magistros enim
et Auditorum Doctores excellere oportet meritis pri-
mum, deinde facultatibus. Magistros. C. de Professorib. et
Medic.

Statutum idum.

De Sedulitate et diligentia Professorum.

Quoniam ne verca eruditionis iux. can. Nihil.
dist. 83. negligentia appellatur, ideo omnes et Sin-
guli D. Professores Statuto presenti obligantur
et serio

et serio sub onere conscientia monentur; quatenus eandem
 utpotè omnia secundum Authen. de Quæstorib. collat. 6. ta.
 S. Hæc omnia. et ibi gloss. v. Ab universa. sedentem, tan-
 quam pestem fugiant, Matrem eruditionis diligentiam
 sedentur, tempore debito. ad Scholas descendant, ab illis
 se, nisi in urigenti ac inevitabili necessitate vel stante
 vera infirmitate non absentent, absentes brevissimo tem-
 pore in locum sui alterius Scholæ Professorum cum
 assensu Parisissimi Directoris substituant, Civitatem
 sepius non adeant, lectioni Authorem Parisicorum
 incumbant, in difficultatibus occurrentibus ad
 mutos Magistros Libros, aut invicem ad se ipsos, vel
 etiam ad Parisissimum Directorem pro resolutione re-
 currant, seque pro explendo debite sua Professionis of-
 ficio sub dicto onere conscientia præparent temperare.
 Absurdum enim et inconueniens est, aliquem modo:
 primum quærerere discere; cum ex officio alios doce-
 re debeat. can. Qui. S. Ecce quod. dist. 36.

Statutum 3tium.
 De officio Professorum.

Quandoquidem eum, qui docet oportet esse talem, ut
 se ingenijs discentium adaplet. can. Oportet. d. q. 1. Statuimus
 igitur et statuendo districtè præcipimus: quatenus omnes et sin-
 guli Scholarum Academiæ Posnaniensis Professores capaci-
 tati suorum Discipulorum se conforment, ac illos ea doceant, quæ
 capere possunt. Obscura enim per magis nota, abstrusa per
 magis significativa, etiam alterius lingue vocabula inter-
 pretari debent. arg. 1. Rei appellatione. et ibi Aluat. ff. de
 verbor. et rer. significat.

Statutum 4tum.

De Professore Scholae Grammaticae.

Quia Grammaticorum doctrina non solum ad omnes artes & scientias est necessaria, sed etiam ad ipsam vitam, si fuerit in meliores usus assumpta, proficere potest. can. Si quis artes. § fin. dist. 37. ideo ejusdem Scholae Professor facta suorum Discipulorum secundum antiqua statuta & consuetudinem in Classes distinctione, eosdem singulis diebus & horis sequentia docebit.

Horā mediā septimā matutinā Exercitium breve per Regulas Syntaxeos ex aliqua Sententia vel Historia praesertim Latina dictabit, deinde examen memoriae, absentiarum & polonizantium sub tempus compositionis ejusdem Exercitij instituet.

Horā octavā Publii Virgilij Maronis aliquem librum Georgicorum, ac deinde M. Tullij Cic. Epistolarum librum cum observatione Phrasium, Sententiarum & Annotationum explicabit.

Horā nonā repetitionem faciet quō ad omnes Grammaticae partes, item Styli domum accepti revisionem & reductionem tam in Syntaxi, quam in Orthographia instituet.

Horā mediā 2da pomeridianā examen memoriae, absentiarum, insolentiarum et polonizantium, ac Exercitij matutini reductionem expediet.

Horā tertiā & quartā Publii Ovidij Pastorum & Justinii librum aliquem cum reductione quō ad Regulas Grammaticae, ac Feriā 4ta & 6ta Fabulas Esopi tum prima rudimenta linguae Graecae explicabit ejusdemq; characteres, formabit ac demum stylium in Schola componendum formabit, jam verō Feriā

2da & 3tia domi construendum ad exitum hora dictabit

Sabbato horis Matutinis Examen profectus Hebdo-
madarii quo ad omnes Lectiones expediet, revisionem dili-
gentiarum & correctionem Orthographiae tam Latinae quam
Polonicae cum Disputatione et Grammatica instituet.

Horis pomeridianis Praemisso memoriae lectionum
pomeridianarum, insolentiarum &c. examine partem Cate-
chismi explicabit, Stylorum & Exercitiorum correctionem faci-
et, ac pro die Dominico & Festis Stylum juxta Regulas Syn-
taxeos domum Discipulis dabit, ne illos otiosi contingat.
Otium enim & voluptas sunt arma hostis antiqui ad mise-
ras animas captivandas. c. Nisi. S. Verum. de Renuntiat.

Statutum Stum.

De Professore Schola Poeseos

Quamvis per sacros canones can. Nonne vobis &
can. Jaco. dist. 37. vanae Poesis studium improbetur & le-
ctura ejus Christianis prohibeatur; quia nihilominus in
pueris & adolescentibus praefatum studium, ut recte loqui
sciunt & ex Poetis inventa utilia, quasi sua, more Magi-
stri Gentium Pauli depromant, est necessitatis: can. Sacer-
dotes. et ibi gloss. v. Necessitatis & can. Turbat acumen. dist. 37.
propterea Schola Poeseos Professor suos Discipulos ut recte
ac accurate loqui discant & mentem suam ad alias scien-
tias praeparant singulis diebus & horis docebit sequentia:

Horam 1ma matutinam brevem Stylum Polonicum ju-
sta Regulas Syntaxeos et Sententias Poetarum vel Oratorum
plausibilioribus ac potissimum ex Historijs Polonicae deprom-
ptum & Carmina diversi generis alternatim proponet.
examenq; memoriae & absentiarum a Schola tum insolentiarum
& polonizantium faciet.

Horam 2va Ciceronem de Officijs cum observatione

Phrasium, Dogmatum, Sententiarum, antiquitatum
& reductione ad Regulas Syntaxicos explicabit.

Hora 1na Horatium cum simili reductione ad
Syntaxim & Prosodiam ac cum Annotationibus Histo-
riarum Poeticarum & Sententiarum Polonice & Periphra-
stice exponet, loco cuius Feria 1^a Doctrinam de Tropis
& Figuris vel artem Poeseos tradet. De conscribendis Epist.

Hora 2da pomeridianam Examen memoriae cum
repetitione Styli matutini & reductione ad Etymologi-
am & Syntaxim expediet.

Hora 3ta Publ. Virgil. Maron. Librum aliquem
Aeneidæ cum explicatione Prosodica & Annotatio-
nibus Poeticis & Historicis Polonice & Periphrastice
exponet.

Hora 4ta Curtium cum reductione ad Synta-
xim explicabit & Feria 2da & 3ta Stylum Poloni-
cum vel carmina domum dabit; jam vero Feria 4ta
& 5^a praemissa explicatione linguae Graecae & Hebra-
icae Stylum extemporaneum in Schola componendum
proponet.

Sabbato Horis matutinis Examen profectus
Hebdomadarum quo ad Orthographiam Polonicam et
Latinam instituet ac alia Studentium animis neces-
saria proponet.

Horis pomeridianis post Examen memoriae
Catechismum praeterito die Sabbati traditum & memo-
ria à Discipulis mandatum explicabit, ac tandem pro
quolibet die feriato Stylum vel exemplum alicujus
Epistolae aut Chriae non obstante die feriata propo-
net. Scholares enim militibus equiparati, ea, quae
ad disciplinam suam pertinent, etiam diebus feriatis
peragere possunt. ! Divus Trajanus. et ibi glossa.

v. Mili.

v. Militarem. p. de Genis & dilation.

Statutum Statum.
De Professore Scholae Rhetorices & Dialectices
Quoniam Rhetorica rationem Ornate loquendi ha-
beat, & Dialectica inter falsa & vera discernat. can. Si quis
dist. 37. adeoq; tam ad statum saecularem, quam ad spi-
ritualem summopere necessaria: proinde Excellent Professor nunc
et pro tempore existens statuto presenti obstringitur, quatenus
et in Rhetoricis et in Dialecticis suos infamet Discipulos modo
et ordine sequenti:

Horā 2^a matutinā Examen memoriae more infeno-
rum Scholarum seriō faciet cum explicatione alicujus Orationis
Ciceroniana, et Resolutionibus ex eadem, quae à Discipulis memoriae
omnino mandari debent.

Horā 9^a explicationem Rhetoricae Typis impressa per
exempla et praes. juxta ejus praeccepta expediet, ac Sententias
domi amplificandas tradet.

Horā 3ta pomeridianā Praesidio memoriae Examine
Dialecticam cum explicatione dubiorum tradet.

Horā 4^a Librum aliquem Lucani explicabit ac erudi-
tiones cum Sententiis Symbolis et praxibus dictabit. sed Feria
4^a et 6^a post explicationem Lucani Stylum extemporaneum
juxta praeccepta Rhetoricae in Schola componendum dabit.

Sabbato horis matutinis Examen memoriae totius
Hebdomadae cum exercitio perorationis Orationis Ciceroniana
omnino expediet. et Styli Hebdomadarij correctionem faciet.

Horis pomeridianis post factum Examen memoriae et cir-
culum ex Dialectica expeditum Dispositionem Orationiam Styli
Hebdomadarij ad imitationem Ciceronis demum accipiendam
dabit: diebus vero Pervigiliorum Catechismum dictabit ac cum
dem memoriae Discipulorum mandatum explicabit. Doctrina
enim articulorum fidei non solum ad Clericos, verum etiam ad
Parcos et ad omnes omnino pertinet Christianos. can. Ubi nam.

dist. 90.

Statutum Unum.

De Professore Matheseos

Quia Mathematica scientia alia sunt licita et permissa, alia illicita et velita; ac licitum per illicitum non vitatur. c. Dilectus. 19. de Proben. et dignitatib. propterea ordinamus et ordinando serio precipimus: quatenus Excell. Matheseos Professor, qui pro tempore in Academia Posnantiensi fuerit, et qui hanc scientiam cum alia ad quam principaliter a Magnifico Universitatis Nostrae Rectore ordinabitur, profitebitur, ea tantum more Universitatis Nostrae et aliarum Ecclesiarum Romanae Catholicae subjectarum doceat, quae sacris canonibus et ecclesiasticis non adversantur institutis. Quidquid enim Romana Ecclesia aliarum Ecclesiarum Mater et Magistra statuit, quidquid ordinat, perpetuo et irrefragabiliter ab omnibus observandum est. can. enim vero. dist. 19.

Statutum Duum.

De Professore Philosophiae.

Quoniam quilibet homo suapte natura scire desiderat. Apud Julianum p. de Iudic. commissar. libertat. ac in amorem sapientiae Philosophiam innata vi propendeat illamque ratiocinando et speculando invenire conetur, ideo ut votorum suorum compos efficiatur, Excell. Philosophiae Professor diligentem operam impendet et ad id praesenti Statuto adstringitur, quatenus arcana Philosophiae suis Auditoribus hora nona antemeridianam et tertiam pomeridianam in cursu Philosophico ad mentem S. Thomae Doctoris Angelici et Aristotelis prolegendo et intra biennium finiendo per explicationem dubiorum adaperiat, ac iuxta antiqua Statuta praeter repetitiones cum usu discendi quotidie fieri debitas, qualibet septimana tempore

sibi

sibi bene viso conclusiones sustineat, ac pro illis defendendis Audi-
tores ex ordine assignet, Excellentesq; Professores, ut et ipsi in Philoso-
phicis exercitium habeant, jam vero pro Lunaribus et publicis
Disputationibus, vel eodem Excellentibus Professores, vel etiam Extra-
neos ad oppugnandum invitet. Veritas enim saepius exagitata
magis splendescit in lucem. can. Grave. 35. q. 9.

Statutum gnum.

De Professore Theologiae simulq; Seminarii Profecto.
Quia Studium Theologiae inter omnes scientias favorabi-
le adeoq; in fundamento c. Super specula. Re. Clent. vel Monach.
ampliandum, et ubiq; locorum ne opportunitas discere volentibus sub-
trahatur, promovendum est, ac juv. c. Quia nonnullis de Magistr.
promoveri debeat: ideo ut id ipsum in Academia Posnaniensi
fiat; Profectum Seminarii Posnaniensis nunc et pro tempore
existentem obligamus, ac eidem serio precipimus, quatenus
tam suis Seminaristis, quam alijs Discipulis in Lectorio Aca-
demiae praefatae hora duā. Matutinā vel alia opportuniore
etiam pomeridianā Theologiam Moralem diligentem praefegat
conferentias ex illa ibidem habeat, Disputationes Lunares et pu-
blicas ad instar Cursus Philosophici Professoris sustineat, Se-
minarii Alumnos in cantu exerceri praefigat; eisdem confirman-
do re praescripto et dispositioni. Concil. Trident. Sess. 23. Cap. 10.
de Reform. Computum Ecclesiasticum in Seminario doceat,
casus alicujus Auctoris Classici explicet, eisdem in predica-
tione Verbi Divini, catechizatione, administratione Sacramen-
torum et observatione rituum et caeremoniarum modum porri-
gat, curetq; ut singulis diebus meditationes semel, examen con-
scientiae bis de die faciant et absolvant, Missam de Sanctissi-
ma Trinitate, diebus Dominicis et Festis in Ecclesia Cathedrali
ex praescripto Visitationis Polibovianae in Anno 1660 peracta
cum Cantoribus in Capella Konarsiana decantent, Diebus
celebribus et Dominicis ac duplicibus majoribus Matutino
et horis singulis, matutinis et vespertinis tum Summo sacro
nec non Processionibus etiam Quadragesimalibus in eadem

et per.
um
pro:
uate:
Ma:
um
atis
more
tho:
esia:
ana
uit,
ribus

Deside:
t. ac
ndeat
deo
opphia
nti
suis
meri:
ma
bienni:
at, ac
disse:
mpere

Ecclesia Cathedrali intersint, eisdem Festis sollemnioribus con-
fiteantur, ac Illustrissimis Praelatis et Canonice diebus Fe-
stis et Dominicis ad Missa Sacrificium assistant, Statutaq;
omnia & singula ac consuetudines rationabiliter introdu-
das et diuturno tempore continuatas sui Seminarii sub
pena detractionis portionis aut alia arbitraria per D. Profe-
ctum decernenda. observent. Quae enim ab antiquo ordinata
et rationabiliter decisa sunt; observari, non aliqua refraga-
tione turbari debent. can. Ecclesiastica 25. q. 2.

Statutum 10mum.

De Salaris Professorum.

Quoniam qui ad munus eligitur, repelli non debeat,
a mercede, c. Cum secundum. de Preben. et dignit. propterea
confirmantes nos ordinationibus & dispositionibus pie-
tissimorum Fundatorum & Donatorum loci, statuimus
ut Professores ad labores in Academia Poznaniensi impen-
dendos vel iam impensos vocati & electi, suam habeant mer-
cedem. Et quidem Clarissimus Director ratione Lectionis
casuum conscientiae ex fundationibus Lubransiana fl. 100
Kardrazeviana fl. 200. & Soldrsciana fl. 200 alias in
Summa 500. fl. jam vero alii tres Professores in Academia
manentes & Scholas docentes s. cum Seminarii & Contuber-
nii Soldrsciani Praefecti ex suis Praefecturis salariati
sint s. ex Kardrazeviana per fl. 150. ex Soldrsciana
per fl. 100. hoc est in Summa per fl. 250. tollere de-
bent, si in toto Censu praefatarum fundationum recipere-
tur, alias in casu non receptionis totalis census, aut etiam
in casu alicujus a Schola absentiae ad proportionem non
recepti census vel absentiae iuxta statutum sextum Partis
primae detruncatio fieri debet, ne per hoc alij in suis
portionibus defraudentur & pietissimorum Fundatorum
voluntates immutentur. Nihil enim magis curandum
est, quam ut voluntates ultimae impleantur. ! Cum quidam.
C. de Necessar. servis haeredib. instituen. ne per id jura pieta-
tis

tis violentur. l. Contra voluntatem. C. de Testamentar. manumission.

Statutum unum.

De Mensa Professorum

Quandoquidem unusquisque eum, cuius operis utitur, alere tenetur. In rebus. §. Possunt. ff. Commodati vel contra. ideo pi-entissimi Academiae Posnaniensis Fundatores & Dotatores ejusmodi legem observari volentes & operis Professorum ex universitate nostra Cracoviensi ad promovendum Studium uti cupientes; eisdem de alimentis providerunt ac illos in Academia prefata communem mensam habere valuerunt, pro qua instruenda ut certi determinarentur proventus taliter eosdem disponendos esse duximus, quemadmodum presenti Statuto nunc & in futurum inviolabiliter observando disponimus: quatenus Clarissimus Director pro tempore existens ex recepto Censu annuo Florenorum Duorum Millium Ducentorum, à Summa Capitali Viginti Octo milium Foundationis Rozdrzevianæ, pro Alumnis Rozdrzevianis florenos Mille Centum; pro Salariis sibi & tribus Professoribus sicut præmissum est: florenos Sexcentos Quinquaginta, pro Mensa sua et trium prædictorum Professorum florenos Quadringentos disponat, jam vero pro reparatione Academiae florenos Quinquaginta reserveat; ex censu eidem annuo florenorum Centum Sexaginta unius à Summa Capitali Duorum Millium Trecentorum florenorum Polonicalium Foundationis Lacciana, florenos Centum Mensæ suæ & trium præfatorum Professorum applicet, florenos autem sexaginta unum ad mentem Fundatoris ordinet ac potissimum accedente consensu Illustrissimi Capituli Cathedralis Posnaniensis pro reparatione Academiae convertat: ex censu similiter annuo florenorum Centum Octaginta, à Summa Capitali Florenorum Duorum Millium Octingentorum Sexaginta & Septem Polonicalium Foundationis Lubransciana reservatis sibi pro salario respectu Lectionis Casuum Conscientiæ sicut præmissum est: florenis Centum, ac pro reparatione florenis Quadringenta; florenos Quadringenta; prout & florenos Septuaginta à Summa Capitali florenorum Mille à Judæis Posnaniensibus, tum florenos itidem Septuaginta à simili Summa Mille florenorum ex Lapidea Justowska, necnon florenos Centum Quadringenta à Summa Capitali Duorum Millium à

~~Synagoga Judaeorum Tomaniensium~~, omnesq; proventus
ex Molendino Łacny dicto ac ex Demo in Piotrowo non ita
pridem extructa pro mensa sua, & sapememoralorum
trium Professorum, tum ligna ad Culinam & habitatio-
nem suam ac dictorum Professorum hiemali tempore
calefaciendas, ^{non pro salariis Familias} convertat, hancq; dispositionem presenti
Statuto contentam pro jure observet, nec eam unquam
sub pena nullitatis immutare presumat. Ea enim quae con-
tra jus sunt, debent pro infectis haberi. c. Quae contra. de Re-
gul. Jur. in 6to

Statutum 12. mum.

De Proposito Collegii Academici

Quia equum & justum est, ut ille, qui gravatus
in uno, in alio sublevari debeat, l. Cum qui. ff. de jure ju-
rand. et l. jure successurum. ff. de jure dotium. Statuimus
propterea Clarissimum Directorem vindicatione Censuum,
attentiâ Studiorum & aliis Academiae Tomaniensis
negotiis gravatum, per Propositum sublevari & juvari debe-
re quolibet Quartuali eligendum vel reeligendum, qui tali-
ter electus ^{vel reelectus} pecuniam sibi a Clarissimo Directore datam
pro mensa ejusdem Clarissimi Directoris, trium Professorum
Alumnorum & Commensalium, si qui fuerint, pro Lignis
ad Culinam & habitaciones Clarissimi Directoris &
Professorum tempore Hiemali calefaciendas, pro utensilibus
Culinae & familia fideliter dispensabit, in Regestris percepto-
rum & expensorum connotabit, & ex his in Convocatione
publica Clarissimo Directori, & Excellen. Professoribus, ante
electionem vel relectionem Propositi, calculum dabit & queta-
tionem per subscriptionem Regestrorum obtinebit, mundiciei
& honestatis Domus curam habebit, Ligna, legumina, &
Cerevisiam tempestive procurabit, profectui Alumnorum &
aliorum in Academia manentium attendet. eisdem singu-
lis diebus Dominicis, Feriis Festis & Quinctis post Litantias
cum illis & Professoribus absolutas, exceptis illis, qui cum
Professoribus manent, visitabit, de diligentia inquirat, negli-
gentes puniet, vel puniendas Clarissimo Directori deferet,
in bonis

in bonis moribus, pietate, timore Dei & aliis virtutibus exercebit & ab omni malo, verbo & exemplo retrahet. Omnis enim & tas, nisi recte ab adolescentia instituat, ad malum pronata est. can. Omnis 12. q. 1.

L R S 3tia

De Alumnis. Fundationum Academia Posnaniensis.

Statutum 1mum.

De Alumnis Fundationis Rozdrzewianae

Quamvis ordinationibus & dispositionibus ex Decreto Tribunalis Regni Petricoviensis in Anno 1619. factis, cautum & Statutum sit: ut Alumni Triginta Rozdrzewianae Fundationis ex Censu annuo Mille Centum florenonum Polonicae, in Academia conservarentur & communem mensam cum Professoribus haberent; quia tamen hujusmodi ordinationes & dispositiones tanquam impossibiles non fuerunt in usu, sed aliquando unus, aliquando duo & ad maximum quatuor conservantur: ideo eundem usum, qui iusta l. Si de interpretatione. ff. de Legib. & Senatusconsult. sit optimus legum interpretes, his praecipue temporibus, quibus pretium rerum omnium quotannis augetur & accrescit, pra oculis habentes, pro lege & Statuto servari debere declaramus. Consuetudinis enim & usus longevi non vilis debet esse auctoritas. can. Consuetudinis. dist. 11.

Statutum 2dum.

De Alumnis Fundationum Krzycciana & Zalaszoze

Quamquam temporum varietas, Jurium & Statutorum in fundamento. c. Non debet. de Consanguinit. & Affinit. variatione permittat; nihilominus perpensis aliis circumstantiis ff. quae in omnibus rebus ex dispositione. c. Licet Causam. de Probationib. serio attendi debent: Statuta & ordinationes circa Alumnos Quatuor Krzycciana in Anno 1655. Die 9na Mensis Novemb. & Quinque Zalaszoze Fundationum in Anno 1734 Die 6ta Mensis Februarii factas, in suo robore conservamus. Quae enim cum deliberatione facta sunt, subito mutari non debent. c. Advi. ille. Ne sede vacante aliquid innovetur.

Statutum 3tium.

De Commensalibus.

Quando quidem Scientia amore ꝑ qua sua. l. Prores.
S. Proinde ꝑ. de Variis & extraordinar. cognitionib. est
res sanctissima ac pretio inestimabilis: ꝑ multi exules
facti semetipsos exinanierunt, vitamq; suam attestante.
Authen. Habita. C. Ne filius pro Patre. multis periculis
exponunt, adeoq; illorum omnes misereri & eisdem in
Beneficentias suas recipere debent. Proinde statuimus, ut si qui
tales reperiantur ac mansionem & Mensam in Acade:
mia cum Professoribus & Alumnis superius specifica:
tis habere velint, eisdem Clarissimus Director ꝑ tem:
pore existens patrocinari non dedignetur, illosq; tam ad
mansionem, quam ad Mensam ꝑavia conventionem
de quanto & ejus de facto solutione admittendi habeat
facultatem. Quicquid vero ꝑ illis importatum et ꝑ
illis expensum fuerit in Regestris Perceptorum & Ex:
pensionum connotabitur. Verum si quis ex Commensali:
bus distinctam & magis copiosam mensam cum Cla:
rissimo Directore, vel alio Professore habere pretenderet,
suorum votorum compos efficiatur. Cuiuslibet enim homini
indultum à natura est, ut facere possit quod libet.
l. Libertas. ꝑ. de Statu homin.

Statutum 4tum. De Locis ad Mensam.

Quoniam qui prior tempore, potior est jure. can. Qui
prior. de Reg. Jur. in 6to. ideo statuimus: ut Alumni Roz:
drazeviani, qui priores sunt fundatione primum ꝑ
Excellenti Professore, secundum Krzycciani, tertium Zala:
zeviani, quartum demum Commensales ad mensam
communem in Academia Poznaniensi habeant locum, nisi
dignitas Patris aliud suadeat. Quia Pater & Filius una
eademq; persona censentur. l. Si quis. C. de Impuber. Substit.
& Filio facta in aliquo injuria, ipsi Patri facta censetur.
l. Sed si unus. S. Aut Pater. & S. Filiofamilias. ꝑ. de
Injur.

Statutum

Statutum Stum.

De Benedictione gratiarum Statione, & aliis sub tempore Mensae servandis.

Quia qualibet consuetudo laudabilis pia devotione fide-
 tum introducta, manuteneri & inviolabiliter servari debet.
 c. Ad Apostolicam. de Simon. ideo & sequentem can. Quando autem.
dist. 44 firmatam pro lege servandam esse praecipimus ac precii-
 piendo ordinamus: ut pro Prandio vel Cena per pulsum Campanae
 convocati Excellens Professorum Alumnus & Commensales, Clari simus
 Director vel ^{ad mensam} DD. Professorum prior versum incipiat, ac cibos appositos
 benedicat, factaque benedictione ordine, quo supra ad Mensam con-
 sidant, alter alteri honorem praebeat, per vires cibum & potum
 unusquisque sumat, nullus alterius tam praesentis, quam absentis
 famam & honorem denigrare, peccationes reprehendere, aut inanes fa-
 bulas proferre audeat, sed lectioni sacrae per unum ordine ex Alu-
 mnis vel Commensalibus septimanatim sub carentia portionis
 toties, quoties intermissa fuerit, eousque facienda, quousque Clarissi-
 mo Directori, vel in absentia eius priori ad Mensam Professori vide-
 bitur, quisque attendat, ac tandem finita mensa omnes absurgant
 & gratias Deo agant, alternatimque Psalium De profundis cum
 versibus & collecta. Deus venia largitor pro Benefactoribus reu-
 tent. Illis enim tenemur esse obnoxii, a quibus nos recepisse be-
 neficia recognovimus. c. Cum in officiis. de Testament.

Statutum 6tum.

De Charitate mutua.

Quemadmodum sine via pervenit nullus, quod tendit, ita si-
 ne Charitate, quae via est, can. Caritas, dist. 2. de Parit. non am-
 bulare possumus, sed errare. Ut igitur recte in omnibus, tam Profes-
 sores, quam Alumnus & Commensales Academiae Romaniensis am-
 bulent, & ne in quopiam errent, statuimus; quatenus inter illos
 mutua charitas si quae est omnium bonorum radix. can. Quia
radix. loc. cit. si servetur, se invicem diligant, nihil inter ipsos
 nocendi cupiditate fiat, sed omnia consulendi charitate, nihil
 immaniter, nihil inhumaniter, can. Prodest. 23. q. 1. semper in-
 ter illos etiam in adversis si quae Deus avertat si maneat, semper
 radice tur, & omnia mala eradicabuntur. Ubi enim charitas

radicata est, ibi nihil mali esse potest, can. Radicata. dist. 2.
de Peniten.

Statutum Unum.

De Conservatione & reparatione Habitationum

Quandoquidem habitatione ad habitandum alicui commissa, & ea, quae in illa sunt per l. Si ita. §. De mo. ff. de Fund. instruct. committi videntur: ideo Excellentissimi Professori, Alumno vel Commensali per Clarissimum Directorem habitatione commissa, etiam omnis suppellex ad habitationem spectans commissa censetur; quam habitationem cum suppellectili, mensa scilicet claustro & aliis omnibus pertinentiis ac pertinentiis ad eam spectantibus per Praepositum Domus, registrata quilibet in suo statu conservare studeat in effectu, sub pena restitutionis amissionum vel reparationis deterioratorum. Quia vero suam Domum permittente. l. Domum suam. ff. de Reg. Jur. unicuique reficere licet; eandem pro arbitrio & commodo suo, nihilominus absque lesione parietum reficere, refectam picturis, promptuariis, parietum coronis & aliis ornamentis, uniusquodque adornare poterit, modo in egressu ea, quae in clavo parietis affixa sunt, & quae sine lesione parietis avelli non possunt, relinquat. Omne enim quod solo modificatur, solo cedere debet. §. Cum in suo. Instit. Imper. de Herum division.

Statutum Quum.

De Custodia & Clausura Academiae.

Quia domus sua unicuique debet esse tutissimum receptaculum. l. Plerique. ff. de Injus vocan. statuimus propterea quatenus Excellentissimus Praepositus diligenter attendat: ut nocte adveniente, ne aliquis manentium in Academia damnus patiatur, fores ejus in hieme hora 6. in aestate hora 9. claudantur. Nihilominus si aliquem Professore, vel Alumnum aut Commensalem, etiam in proprio negotio diutius, non tamen ultra spatium unius horae post clausuram extra Academiam, morari contingat, eidem pulsati aperiatur, & ut tempestive in posterum veniat per Clarissimum Directorem moneatur, & si monitus ab his non destiterit, ac sine legitima & rationabili

& rationabili causa divagatus fuerit, maximè si sit aliqua de ipso suspicio inhonestæ conversationis vel crapulæ, judicetur, ac in corrigibilis post tertiam monitionem canonicam, Professor quidem Magistro Rectori Universitatis Nostræ pro tempore existenti deferatur, Alumnus verò & Commensalis excludatur. Honesti enim viri, debent esse in omnibus suis nocte adveniente. DD. in l. 2. S. Et quia. ff. de Orig. jur. & colligitur ex l. Hoc edictum. S. Labeo. Præcis, qui dejecerint

L A R S Aca.

De Studiosis Scholæ Academiæ Posnaniensis frequentantibus Statutum Annum.

De Inscribendis in Album seu Metriculam Studiosis. Quia lex est de præcepto, ac ideo omnino servari debet. c. Canonum Statuta. & ibi Abb. n. 4. de Constit. statuimus propterea: ut Studiorum causa ad Academiæ Posnaniensem venientes legem omnibus ferè Universitatibus ac Academiis communem observent, ac ut privilegiis Studiosorum Universitati Cracoviensi concessis & ad Studiosos hujus Academiæ tanquam Filiae extensis gaudeant, sua Nomina & Cognomina in Album seu Metriculam quantocius & ad maximum intra octo dies ab adventu computandos præviò corporali juramento juxta Ratham inferius descriptam ad Evangelia Christi præstando, inscribi contentent. Ille enim qui non est in Metriculam inscriptus specialibus illius Academiæ, in qua versatur, immunitatibus frui non potest. Math. Stephan. de Academ. Cap. 5 n. 8.

Forma Juramenti Studiosorum.

Ego N. juro Deo Omnipotenti trino in personis, in Essentia uni: quod in omnibus licitis & honestis Clarissimo Directori nunc & pro tempore existenti, ac Scholarum Professoribus obediam, aliis Professoribus & Præceptoribus quamdiu hic studia tractabo non utar, tantum illis qui ad jurisdictionem Academicam spectant & spectabunt, arma non portabo, nisi mihi specialiter per Clarissimum Directorem data fuerit facultas, semperq; intra metas honestatis me continebo; hospitia non visitabo, injuriam nemini inferam, illatam mihi, vi & propria auctoritate non vindicabo, sed super hoc assistentiam Clarissimi Directo: # Hæreses quasvis ab Ecclesiâ & Et damnatus vitabo;

ris ad quodvis forum implorabo, bonum verò Illustrissimi Capituli & hujus Academiae ac Matris ejus Universitatis Cracoviensis ad quemcunq; statum pervenero, pro posse meo promovebo, sic me Deus adjuvet & hoc Sanctum Dei Evangelium.

Evangelium.

In illo tempore. Extollens vocem quaedam mulier de turba dixit ad Jesum: Beatus venter, qui te portavit & ubera quae suavit. At ille dixit: Quinimo Beati, qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud.

Statutum 2dum.

De Moribus & honesta conversatione Studiosorum.

Quoniam non auri vestiq; pompa, sed boni Christianorum mores sunt verus ornatus. can. Gucare, de Consecr. dist. 5 ac ideo omnes excedunt divitias. l. Scire. §. Cum reliquis. ff. de Tutorib. & Conservatorib. ac ipsi praevalent Nobilitati. l. Pronuntiatum. ff. de Verbor. Significat. propterea statuimus, ut amare doctrinam ad Scholas Academicas congregati juvenes, in moribus optimis se exerceant, honestas sectentur, inhonestas conversationes velut pestem fugiant, applicationem seriam ad studia literarum adhibeant, Scholas frequentent, divagationes, computationes, rixas, altercationes, & alias ejusmodi inconvenientias evitent; quas si quis ex illis fecerit, & huic statuto non obediverit pro primo moneatur, pro secundo Scholasticè puniatur, & pro tertio tanquam ovis scabiosa, ne totum in ^{preys} ficial. de gremio mediante Sententia Clarissimi Directoris in fundamento. can. Resecanda. 24. q. 3. expellatur. Satis enim est paucos Studiosos eosq; bonos, quam numerosam malorum multitudinem habere. ex sententia Philippi Nassiae quondam Landgravi in fundatione Academiae Marpurgensis.

Statutum 3tium.

De Obedientia & Observantia Professorum.

Quia à Parentibus habemus ut vivamus, à Praeceptoribus ut bene & virtuose vivamus: ideo illis exemplo Attulii Reguli in l. Attilius Regulus ff. de Donationib. positò, non secus ac Parentibus debemus esse obligati. Statuimus igitur

igitur & sub penis arbitrariis precipimus; quatenus omnes & sin:
 guli studia in Academia Romanensi tractantes legis profusa
 memores Professoribus & Praeceptoribus suis ubiq; locum in ob:
 sequendo, stando, sedendo, monitis obtemperando, & in aliis debi:
 tam reverentiam & observantiam exhibeant. Praeceptoris enim
 persona Discipulo debet esse sancta & honesta, sicut Filio &
 Liberto persona Patris & Patroni. Liberto. ff. de Obsequiis.

Statutum Atum.

De Pietate & timore Domini Studiosorum.

Quandoquidem omnis boni operis in can. Si quis libet. 22. q. 2.
 pietas studiosissima Mater, appelletur. Idcirco statuimus, quater
 nus Studiosa Academia Romanensis, Juventus in bonis operibus
 proficere & eadem sibi in tractu studiorum suorum comparare
 cupiens; pietatem velut almam Matrem in omnibus actibus
 suis tenerrimo colat affectu, in timore Domini, qui est initium sa:
 pientiae se exerceat, honorem Dei, cultum Beatae Virginis Mariae
 ac Sanctorum Patronorum venerationem, tum Divinae presen:
 tia memoriam semper praese oculis habeat, seq; ad recitandum
 Beatissimae Virginis Mariae sine labe originali conceptae officium
 promptam exhibeat, frequentem sacrae Confessionis & communio:
 nis usum retineat ac in omnibus deniq; operibus suis Deum
 pro fundamento habeat. Ubi enim Christus non est fundamentum,
 ubi nullum boni operis est superaedificium. can. cum Paulus. 1. q. 1.

Statutum Stum.

De Officiis Studiosorum.

Quamvis voluntarios sibi eligit milites Christus, can. Non est.
15. q. 1. ac illius & Matris ejus honori quemadmodum unus:
 quisq; ita & Juventus Academica voluntarie ac sine quavis coa:
 ctione militare debeat; nihilominus ut ad id officium debite ex:
 plendum statim ateneris abvescat statuendum esse duximus, pro:
 ut statuimus: quatenus eadem Academica Juventus singulis
 Dominicis diebus & Festis cum suis Professoribus Scholarum
 humaniorum ad suum pietatis Oratorium hora solita matutina
 sub penis Scholasticis congregata, Officium Beatissimae Virginis
 Mariae devote, attente & sine precipitantia alternatim decan:
 tet; quo finito ad Ecclesiam Cathedralam cum ipsdem Professo:
 ribus pro audiendo Missae sacrificio & Concione se conferat
 semperq; diebus Dominicis hora prima post meridiem sub

negyres, Conclusiones & id genus alia imprimere vel reimprime-
 re solent, percipiet & expendet, in Regestris Perceptorum & Expen-
 sorum cum annotatione Nominis & Cognominis Authoris, philo-
 saram Libri, necnon characterum minorum vel majorum fideliter
 connotet & in cista seorsiva Typographica, persolutis Typographicis
 artis sociis secundum conventionem salariis reponat, nec in ali-
 os usus, quam in Typographicos pecuniam perceptam sub restitu-
 tione de suo expendere audeat, ac ex his omnibus coram Claris-
 simo Directore & DD. Professoribus in Convocatione rationem
 reddat. Quilibet enim Administrator & negotiorum gestor
 sua administrationis & negotii gesti rationem reddere tenetur.
 Si quis ff. de Negot. gest.

Statutum 2dum.

De Dispositione Pecunie ex Typographia perceptae.
 Quia pecunia secundum Nevizan. in Sylv. nupt. Lib. 2. n. 96.
 in princ. est optimus futurae necessitatis Fidejussor: qua ut etiam Typo-
 graphiam Academiae Bonariensis in omnibus necessitatibus quo-
 vis tempore convincere valeat: statuimus & decernimus: quatenus
 ex Typographia pecunia percepta, in solos s. ut praesupsum est: /
 Typographiae usus convertatur. Et si quid post rationes per Claris-
 simum Directorem coram Perillustribus & Reverendissimis
 Academiae Provisoribus, vel coram aliis a Peraugusto Capitulo
 Deputatis factas remanserit, Clarissimo Directori noviter ac-
 cedenti & D. Praefecto Typographiae electo vel reelecto cum Inven-
 tario Librorum Impresorum vel reimpresorum & Papyri pro
 ipsidem Libris imprimendis vel reimprimendis coemptae me-
 diante eorum manuali submissione reddatur. Si tamen fa-
 ciente Domino ac cura & sollicitudine Clarissimi Directoris &
 D. Praefecti, accreverit, provisus necessitatibus Typographicae &
 persolutis Anniversariis ad Ecclesias Collegiatae Beatissimae
 Virginis Mariae in Summo & S. Nicolai poterit certum quan-
 tum habito consensu expresso Perillustrium Reverendissimo-
 rum Provisorum in reparationem Academiae & auctiorem
 mensae converti, modo id non fiat, cum injuria & detri-
 mento Typographiae. Alteri enim cum injuria alterius subveniendum non est. can. Deniq. 14. q. 5. & can. Primum. 22. q. 1.

Statutum 3^{ium}.

De Libris non imprimendis sine approbatione.
Quemadmodum Sacrorum Canonum præscriptis, Con:
cilionum Decretis, Regiis edictis & Constitutionum Provin:
cialium, Regni nostri sancitis send & sub penis prohibi:
tum est, ne quid Typographi in suis Typographiis sine
approbatione Locū Ordinarii & Censura ejus Delegati im:
primere vel reimprimere audeant; ita & nos presenti
Statuto Præfeto Typographiæ Academiæ inhibemus
& seriò præcipimus: ut illos tantum Libros in Typogra:
phiæ Academiæ imprimi vel reimprimi faciat, qui
Authoritatem Ordinariam fuerint revisi & approbati; ac
proinde & DD. Professores sæpessatæ Academiæ Parisi:
ensis suas Lucubrations quascunq; Typis manda:
re volentes, easdem censuræ Clarissimi Directoris subiice:
re & legem omnibus præscriptam observare teneantur.
Leges enim, quæ omnium hominum constringunt
vitæ, ab omnibus sciri & intelligi debent, ut universi præ:
scripto earum manifestius cognito & inhibita decli:
nent, & permissa sedentur. l. Leges ut generales. & l.
Leges sacratissimæ. C. de Legib. & Constit. Prinap.

Statutum 4^{tum}

De Conversatione Scriptorum seu Sociorum Typogra:
Cum sæpius malorum consortia, etiam optimos
quorvis corrumpere soleant. can. Sæpè. 20. q. 1. Statuimus
propterea & sub penis arbitrariis inhibemus: ne Socii
artiæ Typographiæ talibus se hominibus immisceant,
à quibus corrumpi & depravari possint, consortia eorum
vitent, ebrietatem, quæ est omnium vitiorum fomes &
nutris, fugiant, muneri quisq; suo diligenter incumbat,
à labore Typographico se non absentent, characteres cum
cineribus & quisquiliis extra Typographiam non ever:
rant, nec alio quorvis modo efferant, eandem Typogra:
phiam & Authores Libros imprimentes vel reimpri:
mentes per sua additamenta sub eorum confiscatione
toties, quoties facta fuerint, non defraudent. Braus
enim

enim malitia & dolus nemini patrocinari vel prodesse, sed potius
obesse debent. c. Sedes Apostolica. & c. & tenore. de Rescript. necnon
c. Ca. Literis. de Dolo & Contumac.

Statutum 5um.

De Foro eorundem Scriptorum seu Typographorum,
Quoniam per Privilegium Vladislai Jagellonis Poloni-
arum Regis, quod referunt Herbut. Latin. u. Schola Cracovien-
sis. Polonic. v. B. kółła Krakowska. Prystaw. Lib. 1. cap. 4. fol. 160.
de Libertate Scholarium. & Janusson. Lib. 2. Part. 1. fol. 217. tit. cod.
à Sancta Sede Apostolica approbatum, Scriptores, seu Typographi
ac eorum Socii in Causis Civilibus & Criminalibus leuionibus
ab omni foro & jurisdictione quacumq; exempti & soli jurisdi-
ctioni Magnifici Rectoris Universitatis Cracoviensis sint sub-
jecti, ac eorum eo respondere debeant; considerato nihilominus
difficili ob locorum distantiam pro administratione justitiæ
injuriatorum ad Magnificum Rectorem recursu, eodem Sripto-
tes, seu artis Typographica Socios in Typographia Academicæ
Posnaniensis Operantes in Causis præfatis Civilibus & Crimi-
nalibus leuionibus Maximo Directori pro tempore existenti
subijciendos esse duximus, prout subijcimus præsentis statu-
to ad præmissa mediante in fundamento Regularum juris
unius: Potest quis alium, qui potest facere per se ipsum. &
alterius: Qui facit per alium est perinde, ac si faciat per se
ipsum. c. Potest. & c. Qui facit. de Regul. jur. in 6

Statutum 6um.

De Bibliotheca & Bibliothecario.
Quia scientia requirit studium, exercitium verò
studii convenienter haberi non potest sine usu librorum:
c. Exil. 9. In alio. de Verb. signific. in 6. ideo ut per ejusmodi
usum librorum studium & exercitium ejus habeatur ac ipsa
scientia, quæ est res sanctissima & pretiosissima gratia Dei
acquiratur, statuimus & decernimus quatenus in Convocatio-
ne publica unus ex DD. Professoribus quolibet anno eligatur
vel reeligatur Bibliothecarius, qui à Bibliotheca claveo ha-
beat Librosq; sibi inventario redditos non solum Professoribus
sed etiam Alumnis & Commensalibus petitos prævia de-
restituendo in scripto danda recognitione, ac juxta.

ordinationem Krzyccianam ab usu uniuscujusq; Libri
in Folio grossorum Quindecim, in Quarto grossorum Re:
vem, in octavo grossorum Sex Polonicatum pro repara:
tione deterioratorum duntaxat Librorum convertenda
solutione ad tempus praefinitum accommodet, quo ela:
psa Librum commodatum repetat, & in Biblioteca reponat.
Verum si extra Academiam Librum commodari contingat,
non solum praemissa in commodatione observari, sed
etiam juxta eandem Krzyccianam Ordinationem valor
Libri commodati, in pignus relinqui debet. Pecunia enim
cujusvis rei vicem sustinere potest. l. Si ita. ff. de Fidejussorib.
& Mandatorib.

Statutum 2um.

De Conservatione & reparatione Academiae.
Quandoquidem expedit Republicae; ne Urbes & domus
ruinis deserviantur. l. An. ff. Ne quid in loco publico & l.
Singularum. C. de Aedific. privatis. ideo statuimus de Sta:
tissimum Directorem, nunc & pro tempore existentem
obligamus; quatenus quolibet anno ea, quae reparatio:
ne indigent, tempestive non expectando majores ruinas
reparet, nec census pro ejusmodi reparatione ordinatos
in alios usus, quam in reparationem necessariam sub
pena restitutionis de proprio convertat. Si vero census
pro reparatione ordinati, qui satis exigui sunt, non suf:
ficient, ad Praeaugustum Capitulum & Reverendissimos
Provisores recurrat, ut alumnos si non omnes, saltem
nonnullos eorumq; suspendere a participatione dignen:
tur, quousq; pro commoditate eorum mansiones, & tecta
non reparabuntur. Cujus enim est in mansione com:
modum, ejusdem debet esse in expensis pro reparatione
incommodum. l. Secundum naturam. ff. de Reg. Jur. &
c. Qui sentit. eod. tit. in 6to.

Statutum 3um.

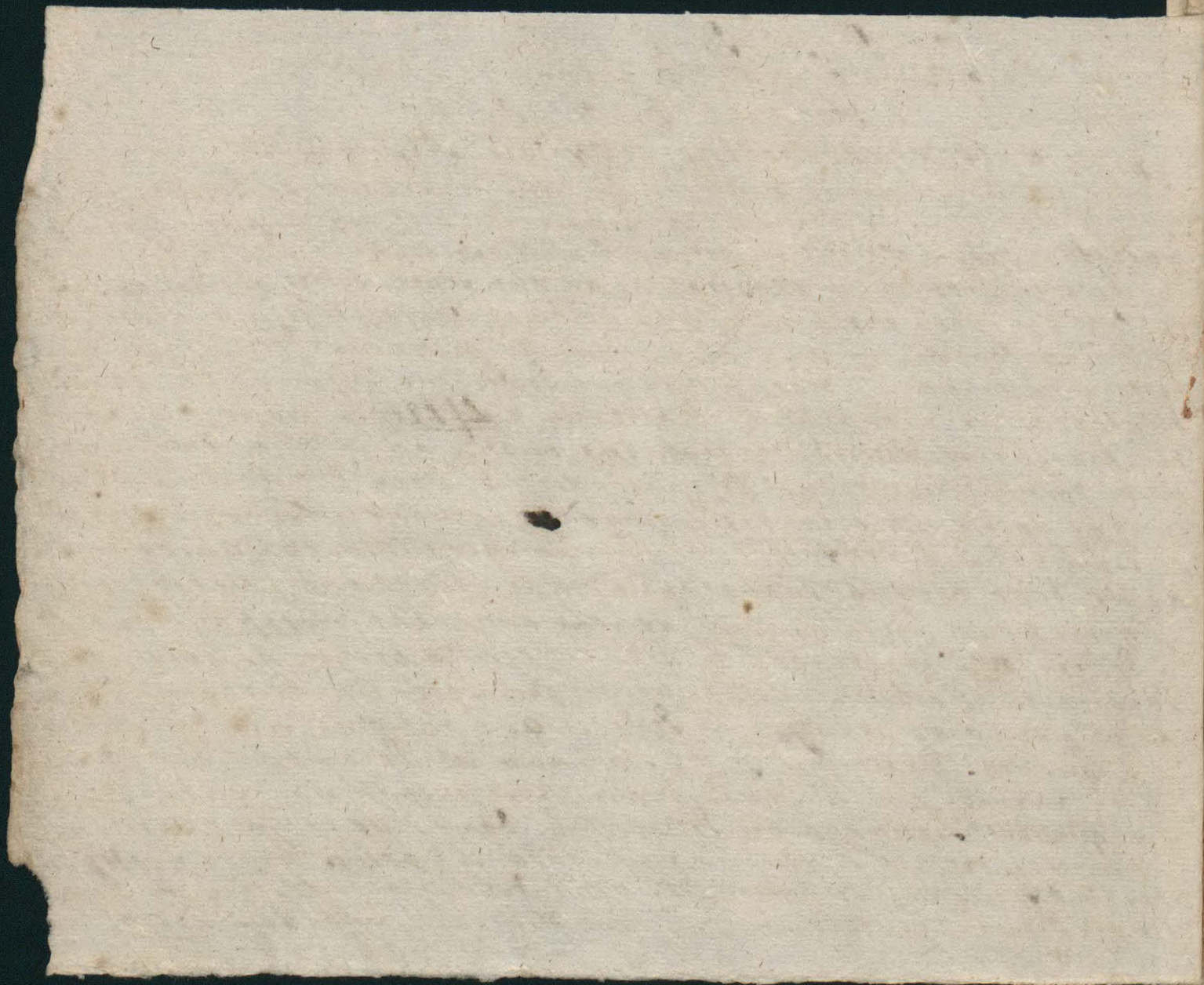
De Lectu:

I A L S Sta
De Modo et ratione boni regiminis
Statutum

16

De Convocationibus et officiis Academicis

Quia quod à pluribus quaeritur, facilius invenitur: can. de quibus. dist. 20.
propterea statuimus; quatenus clarissimus Director pro tempore existens
signanter in rebus majoris importantis nihil pro arbitrio suo faciat, sed un-
cum Excellent. Professorum exquirat, ac ad eum finem toties, quoties opus fu-
erit Convocationes extraordinarias in Academia celebrari curet; verum
ordinaria Convocatio 1ma ad initium Magistratus Directoralis die
Festis non impedita peragatur, in qua Praefectus Typographiae et Bi-
bliothecarius eligantur ac Oratorum publicarum pro toto anno in-
ter Professores distributio fiat. 2da et 3ta ad initium Anni secun-
di et tertii Directoratus de eadem distributione Oratorum publica-
rum ac de electione vel relectione eorundem Typographiae
et Bibliothecae Praefectorum tum de receptione calculi ab eisdem
ac de bono ordine Typographiae et Bibliothecae celebratur,
4ta ad finem Directoratus de sola duntaxat receptione calculi
à Praefecto Typographiae et Bibliothecario necnon de receptione
Inventarii ab eisdem instituantur; iam vero Convocationes domus
de eligendo vel reeligendo Praefecto, et rationibus per eum dan-
dis quoties quadrimestrali iuxta statutum ac Partis 2da expectantur
Convocationesq; cum Alumnis et alijs in Academia manentibus studio-
sis qualibet Septimana per Praepositum domus de profectu eorum
in studio, pietate et moribus fieri solita sub poenae contra negligen-
tes in officiis in jure praescriptis non intermittantur. Praeceptoribus enim
curare debent, ut pro posse suos instituant discipulos. c. Quia. de Magist.

De Lectura & observatione Statutorum.

Quia Statuta non ligant probabiliter ignorantibus. c. Ut animatum. de Constit. in 6to. propterea Clarissimum Directorem, qui pro tempore fuerit, obligatum haberi volumus ac presenti Statuto obligamus: quatenus superius descripta Statuta omnia & Singula^{ta} Excellentibus Professoribus, quam Alumnis, Commensalibus, Studiosis, & Artibus Typographica Sociis, maxime circa susceptionem eorum, & quoties opus fuerit, etiam ad Mensam communem, & in Convocatione publica, ne ipsorum ignorantiam allegent, legi faciat, & ad observationem eorum verbo & exemplo permoveat, Leges enim & Statuta observari & pro ludibrio haberi non debent. c. Canonum Statuta. de Constit. & c. Commissa. de Elect. in 6to.

Statutum 4um

De Synoptica Perceptorum & Expensorum informatione.

Quoniam nihil immensum, bonum est. Nobel. 3. in Proem. d. Quia enim. tit. Ut determinatus sit Numerus. ideo abbreviando Statuta superius descripta, ad finem eorum Synopsim omnium Censuum a Summis Capitalibus Singulis provenientium describendam esse duximus; ut illa inspecta quid, pro mensa & salariis Clarissimi Directoris & Excellentium Professorum & quid pro reparatione Academiae, Alumnis, Fratibus, & aliis necessitatibus ex qualibet fundatione percipiendum & expendendum sit, facilius sciantur & sine spe venia ac allegatione ignorantia observetur. Ignorantia enim in ijs allegari & excusare non potest, quae quis ratione officii indagare & scire tenetur. c. Innotuit. de Elect. & c. Quamvis de Regul. Juris. Scire namq; & scire debere paria sunt, l. Quod te & ibi gloss. v. Deberes ff. de Reb. credit. & l. Quisquis C. de Rescenden. vendition.

Synopsis Proventuum & Expensarum

Fundatio	Summa Capitalis	Census Totalis	Mensa ligna	Palatia & Forum	Repa. ratiō.	Alie. mnals.	Festiv. B. & Can.	Uia. les.
Libranski Episcopi								
Posnan. in Subcryn.	2062	100	40	100	40	-	-	-
Rozdrzewiana.	20000	2200	400	650	50	1100	-	-
Zacciana.	2300	161	100	-	61	-	-	-
Soldrsciana.	10000	700	-	500	-	-	-	20
Krzycciana.	10000	700	-	-	-	820	-	-
Palaszeviana.	10000	750	-	-	-	750	-	-
Palaszeviana. à Synag. Judcor. Posn.	2000	120	-	-	-	-	120	-
Palaszeviana. à Posnaniensibus.	1000	70	70	-	-	-	-	-
Ex Lapidea Justouka	1000	70	70	-	-	-	-	-
Waleszeviana	2000	120	-	-	120	-	-	-
Molendinum Lactis.	-	-	Provent.	-	-	-	-	-
Summa Summario	69167.5.111	600	1250	291	2670	140	20	

TUU

Via
les.

20

